

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **I. P.**, bývajúcej v B., zastúpenej JUDr. Františkom Komkom, advokátom so sídlom v Prešove, Hlavná 27, proti žalovaným **1/ M. K.**, bývajúcemu v B., **2/ Ing. P. M.**, správcovi konkurznej podstaty úpadcu INKA, spoločnosť s ručením obmedzeným, Humenné, Orechová 15, **o určenie neplatnosti notárskej zápisnice**, vedenej na Okresnom súde Bardejov pod sp.zn. 1 C 206/2008, o dovolaní JUDr. L. J., bývajúceho v R., proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 1. júna 2011 sp.zn. 3 Co 30/2011, takto

r o z h o d o l :

Uznesenie Krajského súdu v Prešove z 1. júna 2011 sp.zn. 3 Co 30/2011 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bardejov rozsudkom z 15. októbra 2010 č.k. 1 C 206/2008-106 určil, že právne úkony, ktoré sú obsahom notárskej zápisnice napísanej dňa 10. novembra 1997 v notárskej kancelárii notárky JUDr. Viery Ogurčákovej v Košiciach pod číslom N 237/97, NZ 235/97, teda pristúpenie žalobkyne a žalovaného 1/ k záväzku, uznanie dlhu žalobkyňou a žalovaným 1/ a súhlas žalobkyne a žalovaného 1/ s tým, že notárska zápisnica je vykonateľným exekučným titulom, sú od samého počiatku neplatné a právne neúčinné. Vo zvyšku návrh zamietol a účastníkom náhradu trov konania nepriznal.

Po vyhlásení tohto prvostupňového rozsudku doručil JUDr. L. J. súdu podanie z 23. decembra 2010 označené ako „návrh, odvolanie“, ktorým sa domáhal, aby ho súd pripustil do konania ako účastníka na strane žalovanej, resp. aby mu priznal postavenie vedľajšieho účastníka. Súčasne podal voči predmetnému rozsudku odvolanie.

Krajský súd v Prešove uznesením z 1. júna 2011 sp.zn. 3 Co 30/2011 návrh JUDr. L. J. o jeho pripustení do konania ako účastníka konania na strane žalovanej, resp. na priznanie mu procesného postavenia vedľajšieho účastníka zamietol. Súčasne ďalším výrokom odmietol jeho odvolanie podané proti rozsudku okresného súdu. Zamietnutie návrhu na jeho pristúpenie do konania odôvodnil tým, že ustanovenia § 92 ods. 1 a 4 O.s.p., upravujúce pristúpenie účastníka do konania a zámenu účastníkov konania, pre odvolacie konanie neplatia (§ 216 ods. 1 O.s.p.). Rozhodnutie o jeho nepripustení ako vedľajšieho účastníka do konania odôvodnil nesúhlasom hlavných účastníkov s jeho vstupom do konania a nepreukázaním jeho právneho záujmu na výsledku predmetného sporu (nebol účastníkom notárskej zápisnice, ktorej neplatnosť a neúčinnosť je predmetom tohto konania). Výrok, ktorým odmietol odvolanie, odôvodnil tým, že odvolanie podala osoba, ktorá nie je účastníkom konania, a teda že bolo podané niekým, kto na odvolanie nie je oprávnený (§ 218 ods. 1 písm. b/ O.s.p.)

Proti tomuto uzneseniu krajského súdu podal dovolanie JUDr. L. J.. Žiadal, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu ako aj rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. Namietal, že nevyhovením jeho návrhu na pristúpenie do konania, resp. nepripustením jeho vstupu do konania ako vedľajšieho účastníka a následným odmietnutím odvolania mu bola odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Poukázal na to, že sudy nesprávne posúdili predovšetkým otázku jeho právneho záujmu na výsledku tohto konania, keď žalobkyňa a žalovaný 1/ sa stali jeho dlžníkmi. Uvedenú vadu konania videl aj v absencii riadneho a preskúmateľného odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu a v porušení zásady dvojinstančnosti konania. Podľa jeho názoru mal o jeho návrhoch rozhodnúť prvostupňový súd. Keďže sa tak nestalo a o jeho procesných návrhoch rozhodol dovolací súd, bolo mu znemožnené realizovať jeho právo na odvolanie. Dovolanie odôvodnil tiež tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Žalobkyňa aj žalovaný 1/ žiadali dovolanie ako neprípustné odmietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 25. januára 2012 sp.zn. 6 Cdo 174/2011 dovolanie JUDr. L. J. odmietol a účastníkom nepriznal náhradu trov dovolacieho konania. Po preskúmaní prípustnosti dovolania z hľadiska ustanovenia § 239 ods. 1, 2 O.s.p. dospel k záveru, že uznesenie odvolacieho súdu nespĺňa žiadnu z možností

prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia. Ďalej skúmal prípustnosť dovolania z hľadiska väd uvedených v § 237 O.s.p. Osobitne sa zaoberal vadou konania namietanou dovolateľom, podľa ktorej mu bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolateľ namieta predmetnú vadu bezdôvodne. Napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu vychádza zo správnej aplikácie § 93 ods. 1 a ods. 3 O.s.p., keď správne o prípustnosti vedľajšieho účastníctva dovolateľa rozhodol odvolací súd a správne dospel k záveru, že nie sú splnené zákonné podmienky pre jeho pripustenie do konania v pozícii vedľajšieho účastníka. Keďže právo podať odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa zákon priznáva účastníkovi konania a vedľajšiemu účastníkovi a dovolateľ takéto procesné postavenie v konaní nemal, bol osobou, ktorá na odvolanie nie je oprávnená. Odvolací súd rozhodol preto správne, keď jeho odvolanie odmietol ako podané niekým, kto na odvolanie nie je oprávnený (§ 218 ods. 1 písm. b/ O.s.p.). Týmto rozhodnutím dovolateľovi neodňal možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto mimoriadny opravný prostriedok JUDr. L. J. ako neprípustný odmietol (§ 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p.).

Na základe sťažnosti JUDr. L. J. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len ústavný súd) nálezom zo 14. februára 2013 sp.zn. IV. ÚS 480/2012 (ďalej len „nálež“) vyslovil, že postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp.zn. 6 Cdo 174/2011 a jeho uznesením z 25. januára 2012 bolo porušené základné právo JUDr. L. J. podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Uvedené uznesenie zrušil a vec vrátil Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

V odôvodnení nálezu ústavný súd uvádza, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03).

Pripomína, že ustanovenie § 93 O.s.p. upravuje inštitút vedľajšieho účastníka konania a že vedľajší účastník vystupuje popri účastníkovi konania, na stranu ktorého sa pripojil. Predpokladom účasti vedľajšieho účastníka je to, že má právny záujem na výsledku konania,

teda že jeho právne postavenie bude ovplyvnené výsledkom predmetného konania. Ku vstupu tretej osoby do konania ako vedľajšieho účastníka môže dôjsť z vlastného podnetu alebo na výzvu niektorého z hlavných účastníkov konania urobenú prostredníctvom súdu. Prípustnosťou vedľajšieho účastníctva v konaní sa súd zaoberá až po tom, čo niektorý z hlavných účastníkov namietne neprípustnosť takého postupu. Z uvedeného vyplýva, že konanie o prípustnosti vedľajšieho účastníctva začína na návrh. Za návrh je v zásade potrebné považovať relevantnou formou vykonaný prejav vôle hlavných účastníkov konania alebo niektorého z nich, ktorým je vyjadrený nesúhlas so vstupom tretej osoby ako vedľajšieho účastníka konania. Predmetom tejto časti konania je rozhodovanie o prípustnosti vedľajšieho účastníctva, teda posúdenie existencie právneho záujmu tretej osoby na výsledku konania. Zo znenia § 93 ods. 1 a 3 O.s.p. vyplýva, že tretia osoba v podaní, ktorým oznámi svoj vstup do konania ako vedľajšieho účastníka, nie je povinná preukazovať svoj právny záujem na výsledku konania. Z toho dôvodu je potrebné, aby súd rozhodujúci o prípustnosti vedľajšieho účastníctva poskytol dostatočnú možnosť účastníkovi, ktorý namieta vstup tretej osoby do konania, uviesť svoje námietky proti takému procesnému postupu. Rovnako tak je potrebné tretej osobe poskytnúť dostatočný priestor na preukázanie svojho právneho záujmu na výsledku konania a tiež na to, aby mal možnosť sa vyjadriť k námietkam účastníka, ktorý nesúhlasí s jeho vstupom do konania.

Ďalej sa v jeho odôvodnení uvádza, že v prerokúvanom prípade sťažovateľ podaním z 23. decembra 2010 doručeným okresnému súdu 27. decembra 2010 vstúpil do konania vedeného okresným súdom pod sp.zn. 1 C/206/2008. Predmetným podaním sťažovateľ zároveň podal odvolanie proti rozsudku okresného súdu vo veci samej z 15. októbra 2010 napriek tomu, že tento rozsudok mu nebol doručený. Okresný súd doručil predmetné podanie účastníkom konania – žalobkyni a žalovaným s výzvou, aby sa k predmetnému podaniu a odvolaniu vyjadrili. Vyjadrenia žalobkyne a žalovaného v 1. rade obsahovali argumentáciu o odvolaní podanom sťažovateľom, podanie žalovaného v 1. rade obsahovalo aj argumentáciu týkajúcu sa vedľajšieho účastníctva sťažovateľa, z ktorej je zrejmé, že žalovaný v 1. rade vyslovil nesúhlas so vstupom sťažovateľa ako vedľajšieho účastníka do konania („*Podávateľ nemôže byť ani na postavení vedľajšieho účastníka, keďže sa ho ani v tomto postavení prípad netýka.*“). Zo súdneho spisu okresného súdu a krajského súdu vyplýva, že konajúce súdy predmetné vyjadrenia nedoručovali sťažovateľovi, aby mal možnosť sa k nim vyjadriť, a ani ho osobitne neupovedomili o tom, že niektorý z účastníkov vyslovil nesúhlas s jeho vstupom do konania, čím inicioval konanie o prípustnosti vedľajšieho účastníctva sťažovateľa, ktorého

predmetom je preukázanie právneho záujmu sťažovateľa na výsledku konania. Okresný súd a ani krajský súd nevyzvali sťažovateľa na to, aby preukázal, že spĺňa zákonnú podmienku podľa § 93 O.s.p. na vstup do konania, t.j. právny záujem na výsledku konania. Krajský súd napriek absencii uvedených procesných úkonov rozhodol o podaní sťažovateľa – o jeho vedľajšom účastníctve tak, že ho nepripustil.

Najvyšší súd sa v namietanom uznesení osobitne nevysporiadal s uvedeným procesným postupom krajského súdu. V odôvodnení svojho uznesenia sa nevyjadril k tomu, že sťažovateľovi neboli doručené vyjadrenia účastníkov konania, ktorým bol vyslovený nesúhlas s jeho vedľajším účastníctvom, že sťažovateľ nebol upovedomený o tom, že podaním účastníkov konania bolo začaté konanie o prípustnosti vedľajšieho účastníctva, a že krajský súd nevyzval sťažovateľa, aby preukázal svoj právny záujem podľa § 93 O.s.p..

Ústavný súd vyslovil názor, že uvedeným postupom krajského súdu mohlo dôjsť k znemožneniu realizácie procesných práv sťažovateľa v konaní o prípustnosti vedľajšieho účastníctva (práva na poskytnutie dostatočnej príležitosti preukázať svoj právny záujem v zmysle § 93 O.s.p. a tiež práva vyjadriť sa k nesúhlasnému stanovisku účastníkov konania k jeho vedľajšiemu účastníctvu), a tým relevantným spôsobom zasiahnuť do jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V tomto smere odôvodnenie namietaného uznesenia najvyššieho súdu neposkytuje dostatočný podklad pre jeho záver, že postupom konajúcich súdov nebola sťažovateľovi odňatá možnosť konať pred súdom. Z uvedeného hľadiska je preto potrebné považovať jeho záver za zjavne neodôvodnený a tiež zjavne neopodstatnený a rozporný so sťažovateľom označenými článkami ústavy a dohovoru.

Z týchto dôvodov ústavný súd rozhodol, že najvyšší súd svojím postupom v konaní vedenom pod sp.zn. 6 Cdo/174/2011 a jeho uznesením z 25. januára 2012 porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Najvyšší súd Slovenskej republiky po zrušení predchádzajúceho uznesenia z 25. januára 2012 sp.zn. 6 Cdo 174/2011 28 vyššie citovaným nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), prejednal opätovne dovolanie

podané JUDr. L. J. a súc viazaný právnym názorom vysloveným ústavným súdom v jeho náleze dospel k záveru, že dovolanie JUDr. L. J. je procesne prípustné a zároveň aj dôvodné.

Podľa § 93 ods. 1 O.s.p. ako vedľajší účastník môže sa popri navrhovateľovi alebo odporcovi zúčastniť konania ten, kto má právny záujem na jeho výsledku, pokiaľ nejde o konanie o rozvod, neplatnosť manželstva alebo určenie, či tu manželstvo je alebo nie je.

Podľa § 93 ods. 3 O.s.p. do konania vstúpi buď z vlastného podnetu alebo na výzvu niektorého z účastníkov urobenú prostredníctvom súdu. O prípustnosti vedľajšieho účastníctva súd rozhodne len na návrh.

Zo znenia § 93 ods. 1 a 3 O.s.p. vyplýva, že tretia osoba v podaní, ktorým oznámi svoj vstup do konania ako vedľajšieho účastníka, nie je povinná preukazovať svoj právny záujem na výsledku konania. Z toho dôvodu je potrebné, aby súd rozhodujúci o prípustnosti vedľajšieho účastníctva poskytol dostatočnú možnosť účastníkovi, ktorý namieta vstup tretej osoby do konania, uviesť svoje námietky proti takému procesnému postupu. Rovnako tak je potrebné tretej osobe poskytnúť dostatočný priestor na preukázanie svojho právneho záujmu na výsledku konania a tiež na to, aby mal možnosť sa vyjadriť k námietkam účastníka, ktorý nesúhlasí s jeho vstupom do konania.

V posudzovanej veci z obsahu spisu vyplýva, že dovolateľ podaním z 23. decembra 2010 doručeným okresnému súdu 27. decembra 2010 oznámil vstup do konania v pozícii vedľajšieho účastníka vedeného okresným súdom pod sp.zn. 1 C/206/2008. Okresný súd doručil predmetné podanie účastníkom konania – žalobkyni a žalovaným s výzvou, aby sa k predmetnému podaniu a odvolaniu vyjadrili. Vyjadrenie žalovaného 1/ obsahovalo okrem argumentácie k odvolaniu, aj argumentáciu týkajúcu sa vedľajšieho účastníctva dovolateľa, z ktorej je zrejmé, že žalovaný v 1/ vyslovil nesúhlas s jeho vstupom ako vedľajšieho účastníka do konania (*„Podávateľ nemôže byť ani na postavení vedľajšieho účastníka, keďže sa ho ani v tomto postavení prípad netýka.“*). Konajúce sudy predmetné vyjadrenia nedoručili dovolateľovi, aby mal možnosť sa k nim vyjadriť, a ani ho osobitne neupovedomili o tom, že niektorý z účastníkov vyslovil nesúhlas s jeho vstupom do konania, čím inicioval konanie o prípustnosti vedľajšieho účastníctva dovolateľa, ktorého predmetom je preukázanie jeho právneho záujmu na výsledku konania. Hoci okresný a ani krajský súd nevyzvali dovolateľa na to, aby preukázal, že spĺňa zákonnú podmienku podľa § 93 O.s.p. na vstup do konania, t.j.

právny záujem na výsledku konania, krajský súd rozhodol o podaní dovolateľa o jeho vedľajšom účastníctve tak, že ho nepripustil. Ide o nesprávny postup, ktorý krajský súd znemožnil dovolateľovi realizáciu jeho procesných práv v konaní o prípustnosti vedľajšieho účastníctva, a to práva na poskytnutie dostatočnej príležitosti preukázať svoj právny záujem v zmysle § 93 O.s.p. a tiež práva vyjadriť sa k nesúhlasnému stanovisku účastníkov konania k jeho vedľajšiemu účastníctvu. Konanie tak zaťažil vadou uvedenou v § 237 písm. f/ O.s.p. Ide o vadu, ktorá zakladá jednak prípustnosť dovolania a je tiež dôvodom, pre ktorý dovolací súd musí napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť vecne správne.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto uznesenie krajského súdu podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a tiež dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 veta tretia O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu SR pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 14. augusta 2013

JUDr. Ladislav Górasz, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová